



MEHDİ: “İŞİD, TELAFER’DEN MUSUL’A ORADAN DA IRAK’IN MERKEZİNE DOĞRU İLERLEDİ.”

Ali MEHDİ



Yüksek öğrenimini Türkiye’de Çukurova Üniversitesi’nde Makine Mühendisliği Bölümünde tamamlamıştır. Uzun yıllar Kerkük Petrol Şirketi’nde çalışmıştır. 2003’te ABD tarafından oluşturulan ve halen devam eden Kerkük İl Meclisinde Türkmen üye olarak görevini sürdürmekle birlikte, Mayıs 2011’de yeniden yapılanan Irak Türkmen Cephesi (ITC) içerisinde Yürütme Kurulu Üyesi ve ITC Sözcüsü olarak görev yapmaktadır. Bu görev öncesinde ise Türkmeneli Partisi’nin Başkan Yardımcılığı görevini yapmıştır.

En son seçimlerden önce de bir Anbar olayı, bir Felluce olayı vardı. O bölgelerde de hükümet bir türlü siyasi çözüme yanaşmadı.

ORSAM: Kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

Ali Mehdi: Yaklaşık 11 sene beri Kerkük İl Meclisi üyesiyim. Aynı zamanda Irak Türkmen Cephesi Yürütme Kurulu üyesiyim ve Irak Türkmen Cephesi sözcüsüyüm.

Irak Şam İslam Devleti (İŞİD) son dönemde Irak'ta yaptığı operasyonlarla yeniden gündeme geldi. İŞİD'in ortaya çıkışı ve Irak'ta yaptığı operasyonlar hakkında bize bilgi verebilir misiniz?

2003'ten sonra Irak'ın yeni yapılandırılmasında çok hata yapıldı. Hükümetlerin kuruluşu, anayasanın yazılışı, 140. Madde, Irak'taki Kürt, Arap, Türkmen ilişkileri, Irak'ta yaşayan halkın hakları gibi konularda çok söz verildi ama yerine getirilmedi. Bu yüzden birçok hata yapıldı. Geçen 10 sene içinde de hatalar düzeltilmedi. Bazı kesimler anayasaya dayanarak bazı haklar kazandı. Verilen bu haklar Irak hükümetinin zayıflığından ortaya çıkan haklardır. Irak'ta hükümetler menfaatler çerçevesinde kuruldu. Mesela Şiilerin menfaatleri kiminle ise ya da Sünnilerin menfaatleri kiminle ise gruplar böyle oluştu ve hükümetler böyle kuruldu. Başbakan, cumhurbaşkanı, meclis başkanı yine

mezheplere, etnik gruplara göre dağıldı. Kim etkiliyse, kimin gücü varsa görev dağılımı o gruplara verildi. Bir süre sonra Şiiler kendi aralarında sorunlar yaşadı, Sünniler de aynı şekilde kendi aralarında sorunlar yaşadı. Birliğini koruyan Kürt grubu oldu. Hükümette ya da parlamentoda görev alan insanlar birikimi olmayan insanlardı. Şahsi menfaatleri doğrultusunda veya bölge menfaatleri doğrultusunda görev aldılar. Halkın ve bölgelerin sorunlarıyla kimse ilgilenmedi. Herkes yalnız kendi menfaatlerini düşündü. Ondan sonra mezhepler arasında görüş ayrılıkları oldu. Zaten Irak'ta bölgeler böyle bölündü. Sünnilerin, Şiilerin ve Kürtlerin çoğunluk olarak yaşadığı farklı bölgeler var. Türkmenler ise Kürtler, Araplar, Sünniler ve Şiilerin yaşadığı bölgelerin arasında yaşamaktadır. Sorunlar çoğaldıkça ve çözümler de azaldıkça bu iş bazen çatışmaya döndü. Çeşitli silahlı gruplar Irak'ta boy göstermeye başladı. Zaten 10 senedir farklı zaman ve farklı nedenlerle bazı bölgelerde patlamalar, çatışmalar meydana gelmekteydi. Çoğunlukla da Şii Araplarla, Sünni Arapların ve Kürtlerin arasında kalan bölgelerde bu tarz durumlar meydana gelmekte ve o bölgelerde güvenlik za-

fiyeti ortaya çıkmaktaydı. Tabii Türkmenler son 10 sene içinde en çok zarar gören kesim oldu. Bizim şanssızlığımız mı bilmiyorum ama olaylar hep bizim olduğumuz yerlerde meydana geldi. En son seçimlerden önce de bir Anbar olayı, bir Felluce olayı vardı. O bölgelerde de hükümet bir türlü siyasi çözüme yanaşmadı. Hükümet hep askeri bir çözüm aradı. Biliyorsunuz ki eğer bir yerde bir sorun varsa orada siyasi çözüm de aramak lazım, sadece askeri çözüm aramak doğru değildir. Anbar meselesi çözülemedi. Anbar'da Sünnileri seçimden uzak tutmak için bazı şeyler yapıldı. Geçtiğimiz seçimlerde de Musul'da bazı olaylar başladı. Seçimden önce Musul'da da Sünniler ve Türkmenler bazı olumsuzluklara maruz kaldı. Çünkü Musul'u kontrol eden ordu birikimsiz, bilgisiz tek mezhebe dayanan bir orduydü. İki-üç seneden beri ordu o bölgede halkla iyi ilişkiler içinde değildi. Buna tepki olarak da bir grup oluştu. IŞİD adı altında bir terör örgütü, bir silahlı güç oluşturuldu. 15-20 gün önce Suriye ile bağlantılı olan bu grup fırsat bulurak Suriye'den Irak'a sızdı. Çok sürpriz bir şekilde Musul'dan başlayarak Irak'ın hemen hemen yarısını kontrol altına almış bulunmak-



tadır. IŞİD, Suriye sınırındaki Telafer'den Musul'a oradan da Irak'ın merkezine doğru ilerleyerek Beyci, Tikrit, Tuzhurmatu ve Kerkük'e doğru yöneldiler. Bu çizgide Türkmenlerin yaşaması nedeniyle maalesef yine en büyük zararı Türkmenler gördü. Türkmenlerin yaşam hattı Sünni ve Şii Arapların arasında bulunmakta ve burada Şii Türkmenlerimiz yaşamaktadır. Onların köylerine saldırılar oldu, ilçelerine saldırılar oldu. Kerkük'ün güneyindeki bütün Arap bölgeleri IŞİD'in kontrolü altına girdi. Kerkük'ün Tazehurmatu Nahiyesine bağlı Beşir Köyü Arap köylerine komşu olan bir köydür. Orada zaten daha önce Saddam döneminden kalan ihtilafli araziler konusu vardı. Türkmenlerin arazilerini Araplar kontrol etmişlerdi. Bu mesele 10 seneden beri çözülmedi, hükümet de

Musul'u kontrol eden ordu birikimsiz, bilgisiz tek mezhebe dayanan bir orduydü. İki-üç seneden beri ordu o bölgede halkla iyi ilişkiler içinde değildi. Buna tepki olarak da IŞİD adı altında bir terör örgütü oluşturuldu.

çözüme yaklaşmadı. IŞİD bu durumu da bir neden görererek Beşir'e saldırdı. Beşir Köyü, şu ana kadar IŞİD'in kontrolünde. IŞİD benim kanaatimce uluslararası destek gören bir örgüttür. Irak içinde, girdikleri şehirlerde Maliki'ye karşı olanlar da onlara destek veriyor. Bu kişiler IŞİD'in şehirlere girişlerini kolaylaştırıyor. Türkmenlerin durumuna baktığımızda, Telafer'in tamamı ve Tuzhurmatu etrafındaki bütün köyler onların kontrolünde. Tuzhurmatu halen peşmerge ve Irak polisinin kontrolünde. İşin ilginç tarafı Irak ordusu IŞİD'in girdiği yerlerde en fazla 1 ya da 2 gün dayanıyor ve ondan sonra çekilmeler oluyor. Irak ordusu bu örgüte karşı nasıl davranacağını bilemedi. Irak Ordusu yanlış bir biçimde hava operasyonları düzenledi. Irak ordusunun IŞİD'e karşı yapmış olduğu saldırılarda yanlışlıkla sivil halkın olduğu bölgelerde etkilendi, oralara bombalar atıldı. Şu anda benim tahminime göre 300.000 Türkmen bölgelerini terk etmiş ve çöllerde, buldukları yerlerde yaşamaktalar. Ayrıca bizim aldığımız bilgiye göre hiçbir yer bulamayan Türkmenler de var ve bu insanlar açık alanlarda barınmaya çalışmaktadır.

IŞİD'in operasyonları ne-

deniyle evlerini terk etmek zorunda kalan Türkmenler için neler yapıldı? Türkmenlere yardım ediliyor mu?

Biz başta Türkiye olmak üzere bütün ülkelere, bütün insani yardım kuruluşlarına, uluslararası örgütlere yardım konusunda çağrıda bulunduk. Türkiye'nin yardımı yaklaşık 10 gün önce bölgeye ulaştı ve yardımlar devam ediyor. 12 Haziran'dan itibaren binlerce ton yardım geldi. Fakat bu gelen yardımlar yetmiyor. Çünkü eline yardım ulaşmayan daha binlerce insan var. Problemler bölgelerde yardımların dağıtılmasında sıkıntı var. Çünkü Irak'ta düzenli bir sistem yok. Yine de yardımlar geliyor. Bizim Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nda bir toplantımız vardı. Toplantının en önemli konusu ise insani yardımlardı. Toplantıya AFAD Başkanı da geldi. Irak'ta insani yardımlar konusunu görüştük. Ayrıca Türkmenlerin güvenliği ile ilgili bazı konular da ele alındı.

Türkmenlerin geleceği konusunda neler söyleyeceksiniz?

Bölgede yeni bir 2003 hadisesi yaşanıyor. Bölge yeni bir dönemecten geçiyor. Bu yüzden biz de Türkmenler olarak bu yeni döneme kendimizi

hazırlamamız gerekmektedir. Kanaatimce bu yeni dönemde Türkmenlerin faydasına ne olacaksa, bizler onu yapmalıyız. Türkmen güvenliğini en iyi şekilde nasıl sağlarız buna odaklanmalı ve bunun için bir şeyler yapmalıyız. Kritik bir dönemden geçmekteyiz. Türkmenlerin bizden beklentisi var, Türkiye’den beklentisi var. Bence Türkiye son yıllara baktığımız zaman Türkmenleri en fazla düşündüğü zamanlar bu son günlerdir. Umarım bu süreci en az zararlı atlatırız. Çünkü çok zor bir süreç ve bu terör

örgütünün ülkeden kolay kolay çekileceğini zannetmiyorum. Biz Türkmenlerin de bu noktada kendisini, birliğini koruması gerekmektedir. İnsanlarımızı aydınlatmamız lazım. Türkiye’deki bütün kuruluşların da örneğin ORSAM gibi kuruluşların da Türkmenleri doğru yönlendirmesini temenni etmekteyim.

Teşekkür ediyoruz

Busöyleşi ORSAM Araştırma Asistanı Firuze Yağmur Gökler tarafından Ankara’da gerçekleştirilmiştir.

ORSAM, Ortadoğu konusunda faaliyet gösteren tarafsız bir düşünce kuruluşudur. ORSAM Ortadoğu ile ilgili bilgi kaynaklarını çeşitlendirmeyi ve bölge uzmanlarının düşüncelerini Türk akademik ve siyasi çevrelerine doğrudan yansıtılabilmeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda ORSAM, Ortadoğu ülkelerindeki devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak, yerel perspektiflerin güçlü yayın yelpazesıyla gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır. ORSAM yayın yelpazesinde kitap, rapor, bülten, politika notu, konferans tutanağı ve ORSAM dergileri *Ortadoğu Analiz* ve *Ortadoğu Etütleri* bulunmaktadır.

© Bu metnin içeriğinin telif hakları ORSAM’a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir. ORSAM’ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.



Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM)

Süleyman Nazif Sokak No: 12-B Çankaya / Ankara

Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48

www.orsam.org.tr